

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik CXIII

Nr 3

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku

**ROCZNIK CXIII
2006**

3

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

<http://rcin.org.pl>

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

KOMITET REDAKCYJNY

Jacek Banaszkiewicz, Marian Biskup, Stanisław Bylina, Iwona M. Dacka,
Dorota Dukwicz (sekretarz), Marian Dygo (zastępca redaktora),
Adam Galos, Magdalena Hufas, Maciej Janowski (zastępca redaktora),
Leszek Jarmański, Tomasz Kizwalter, Wojciech Kriegseisen (redaktor),
Jerzy Michalski, Roman Michałowski, Henryk Samsonowicz,
Jerzy Strzelczyk, Józef Szymański, Stanisław Trawkowski, Roman Wapiński,
Romuald Wojna (zastępca redaktora), Andrzej Wyczański, Jerzy Wyrozumski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. (+48 22) 831 02 61
e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.kh.semper.pl>

Adiustacja: Bogusława Pilch

© Copyright by
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*
Warszawa 2007

© All right reserved. No part of this book may be reproduced,
stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means
without the prior permission of the publishers,
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej
publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia
Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk
oraz Wydawnictwa Naukowego *Semper*

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

ul. Bednarska 20A, 00–321 Warszawa
tel./fax (+48 22) 828 49 73
e-mail: semper@semper.pl
<http://semper.pl>
<http://semper.istore.pl>

PL ISSN 0023–5903
Nr indeksu 363103

SPIS TREŚCI

Elżbieta Kowalczyk-Heyman, Rajgród 1360 r. Przyczynek do dziejów granicy mazowiecko-krzyżackiej	5
Jacek Burdowicz-Nowicki, Początki rosyjskich starań o akces do „Wielkiego Aliansu” (1706)	19

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Patryk Pleškot, Rola marksizmu w historiografii „Annales” w opiniach jej twórców i krytyków	45
Urszula Kosińska, Odpowiedź na recenzję Bogusława Dybasia	63
Bogusław Dybaś, W odpowiedzi Urszuli Kosińskiej	75

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

<i>Coinage and History in the North Sea World, c. AD 500–1250. Essays in Honour of Marion Archibald</i> , wyd. B. Cook, G. Williams — Borys Paszkiewicz	81
V. Etting, <i>Queen Margarete I (1353–1412) and the Founding of the Nordic Union</i> — Marian Dygo	85
<i>Album civium Leopoliensium. Rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388–1783</i> , wyd. A. Janeczek — Feliks Kiryk	87
<i>Klasztor w państwie średniowiecznym i nowożytnym</i> , red. M. Derwich, A. Pobóg-Lenartowicz — Leszek Zygmier	91
A. Mańko-Matysiak, <i>Schlesische Gesangbücher 1525–1741. Eine hymnologische Quellenstudie</i> — Edmund Kizik	96
M. Bogucka, <i>Gorsza płeć. Kobieta w dziejach Europy od antyku po wiek XXI</i> — Janusz Żarnowski	99
B. Berska, <i>Kłopotliwy sojusznik. Wpływ dyplomacji brytyjskiej na stosunki polsko-sowieckie w latach 1939–1943</i> — Jacek Tebinka ...	106
G. Hryciuk, <i>Przemiany narodowościowe i ludnościowe w Galicji Wschodniej i na Wołyniu w latach 1931–1948</i> — Grzegorz Motyka	111
Z. Leszczyńska, <i>Prokuratorzy i sędziowie lubelskich sądów wojskowych</i> — Sławomir Poleszak	115
Z. Jirásek, A. Małkiewicz, <i>Polska i Czechosłowacja w dobie stalinizmu (1948–1956)</i> — Tadeusz Kisielewski	120

NEKROLOGI

Jerzy Serczyk (1 I 1927 – 31 III 2006) — Kazimierz Maliszewski, Wojciech Piasek	133
--	-----

CONTENTS

Elżbieta Kowalczyk-Heyman, Rajgród 1360. A Contribution to the History of the Mazovian-Teutonic Order Frontier	5
Jacek Burdowicz-Nowicki, The Onset of Russian Efforts to Gain Access to the Grand Alliance (1706)	19
REVIEWS — POLEMICS — PROPOSITIONS	45
CRITICAL ARTICLES — REVIEWS	81
IN MEMORIAM	133

WYKAZ SKRÓTÓW

- AAN — Archiwum Akt Nowych w Warszawie
AGAD — Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AGZ — *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie*
AP — Archiwum Państwowe
APH — „Acta Poloniae Historica”
ASWK — *Akta sejmikowe województwa krakowskiego*
ASWP — *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego*
BC — Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich w Krakowie
BJ — Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK — Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
BN — Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO — Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU-PANKr — Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR — Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu
CAW — Centralne Archiwum Wojskowe
CDS — *Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae*, Wrocław 1956–1964
CPH — „Czasopismo Prawno-Historyczne”
DN — „Dzieje Najnowsze”
KDKK — *Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej*, Kraków 1874–1883
KDM — *Kodeks dyplomatyczny Małopolski*, Kraków 1876–1905
KDMaz — *Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis*, Warszawa 1919
KDP — *Kodeks dyplomatyczny Polski*, Warszawa 1847–1887
KDW — *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*, Poznań 1877 nn.
KH — „Kwartalnik Historyczny”
KHKM — „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
MGH — *Monumenta Germaniae Historica*
MGH SrG — *Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum rerum Germanicarum*
MGH SS — *Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum*
MK — Metryka Koronna
MPH — *Monumenta Poloniae Historica*
mps — maszynopis
n. — i następna
nn. — i następne
OiRwP — „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
op. cit. — opus citatum
PH — „Przegląd Historyczny”

PL	— <i>Patrologiae cursus completus. Series Latina</i> , Paris 1878–1890
por.	— porównaj
przyp.	— przypis
PSB	— <i>Polski Słownik Biograficzny</i>
RDSG	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
RH	— „Roczniki Historyczne”
rkp.	— rękopis
RWHF PAU	— „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891
	— „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
	— „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
	— „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/1929
	— „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
	— <i>Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności</i> , Kraków 1992–
SDRE	— „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
SGKP	— <i>Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich</i>
SH	— „Studia Historyczne”
SIRIO	— <i>Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obšestva</i>
Sobótka	— „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
SPPP	— <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SSS	— <i>Słownik Starożytności Słowiańskich</i>
St. Źr.	— „Studia Źródłoznawcze”
sygn.	— sygnatura
VL	— Volumina Legum
wyd.	— wydanie, wydał
z.	— zeszyt
ZH	— „Zapiski Historyczne”
zob.	— zobacz

TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylicznego	Transliteracja	Język*	Nr	Litera alfabetu cyrylicznego	Transliteracja	Język
1	А а	А а	b b u m r s u	27	Р р	Р r	b b u m r s u
2	Б б	В b	b b u m r s u	28	С с	С s	b b u m r s u
3	В в	В v	b b u m r s u	29	Т т	Т t	b b u m r s u
4	Г г	Г g	b b u m r s u	30	Ѓ ģ	Ѓ ć	s
5	Д д	Д d	b b u m r s u	31	Ќ ќ	Ќ k	m
6	Ђ ђ	Ђ đ	s	32	У у	У u	b b u m r s u
7	Ѓ ģ	Ѓ ģ	m	33	Ў ў	Ў ŭ	b
8	Е е	Е e	b b u m r s u	34	Ф ф	Ф f	b b u m r s u
9	Ё ё	Ё ё	b r	35	Х х	Х h	b b u m r s u
10	Є є	Ê ê	u	36	Ц ц	С c	b b u m r s u
11	Ж ж	Ž ž	b b u m r s u	37	Ч ч	Ї ĩ	b b u m r s u
12	З з	З z	b b u m r s u	38	Ѡ ѡ	Đ đ	m s
13	С с	Ž ž	m	39	Ш ш	Š š	b b u m r s u
14	И и	І і	b** b u m r s u	40	Щ щ	Ŝ ŝ	b u r u
15	І і	Ì ì	b r** u	41	Ъ ъ	" "	b** b u r
16	Ї ї	Ĭ ĭ	u	42	Ы ы	Y y	b r
17	Ј ј	Ј ј	m s	43	Ь ь	' '	b b u r u
18	Й й	Ј ј	b b u r u	44	Э э	È è	b r
19	К к	К k	b b u m r s u	45	Ю ю	Û û	b b u r u
20	Л л	Л l	b b u m r s u	46	Я я	Â â	b b u r u
21	Љ љ	Ľ ľ	m s	47	' '	' '	b b u m r s u
22	М м	М m	b b u m r s u	48	Ґ ґ	Ґ ց	b** u**
23	Н н	Н n	b b u m r s u	49	Ѣ ѣ	Ë ë	b** r**
24	Њ њ	Ŋ ŋ	m s	50	Ж ж	Ǻ ǻ	b u**
25	О о	О o	b b u m r s u	51	Ө ө	ƒ ƒ	r**
26	П п	Р p	b b u m r s u	52	У у	ÿ ÿ	r**

* Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.
 ** Występuje w dawnej pisowni.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są na okresy roczne.

- W kraju
  - urzędy pocztowe oddawcze, właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora, oraz doręczyciele w miejscowościach, gdzie dostęp do urzędu jest utrudniony;
  - dział kolportażu Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, tel./fax: (22) 828 49 73, e-mail: pren@semper.pl — wpłaty należy kierować na konto bankowe: Nr 06 1020 1185 0000 4202 0014 0426 z zaznaczeniem na blankiecie przelewu tytułu czasopisma i okresu prenumeraty.
- Ze zleceniem wysyłki do innych państw:
  - dział kolportażu Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, tel./fax: (22) 828 49 73, e-mail: pren@semper.pl — wpłaty należy kierować na konto bankowe: Nr 06 1020 1185 0000 4202 0014 0426 z zaznaczeniem na blankiecie przelewu tytułu czasopisma i okresu prenumeraty; dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Cena opłaconej w wydawnictwie prenumeraty (4 numery) na 2007 rok w kraju wynosi 80 zł. Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę (pocztą zwykłą) jest w Europie o 100%, a w krajach pozaeuropejskich o 200% wyższa od krajowej.

Poza prenumeratą cena numerów bieżących i archiwalnych ma charakter w pełni wolnorynkowy.

Wcześniejsze i bieżące numery można nabywać bezpośrednio w Dziale Handlowym Wydawnictwa Naukowego Semper, ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, tel./fax: (22) 828 49 73, e-mail: pren@semper.pl. Również można je zamawiać we wszystkich księgarniach naukowych i akademickich (cena 1 egz. w tych księgarniach może różnić się od ceny w Wydawnictwie).

Subscription orders (17 US\$ per copy, 68 US\$ per year) available through the local press distributors.

WYDAWNICTWO NAUKOWE SEMPER
ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa, Poland
tel./fax: (22) 828 49 73
<http://www.semper.pl>
e-mail: pren@semper.pl

Commercial restriction for this copy: FOR SALE IN POLAND ONLY!